

Jaarverslag 2025 NME de Natuurij

Ook in 2025 is NME de Natuurij weer druk geweest met Natuur- en duurzaamheidseducatie. Behalve de gewoonlijke voorjaars- en najaars buitenlessen en het uitlenen van de leskisten hebben we ook een heleboel andere projecten uitgevoerd dit jaar. We hebben bijvoorbeeld drie nieuwe gastlessen ontwikkeld en uitgevoerd:

- De Klimaat- en Water les, die zowel de thema's wateroverlast en zeespiegelstijging aantikt, maar ook duurzaam watergebruik en de waarde van water voor de natuur;
- De afvalles 'Dit was de Plastic tijd' waarin zwerfafval en het effect ervan op de natuur behandeld wordt;
- En de gastles Bord vol Natuur die door het IVN is ontwikkeld voor de NMEcentra in Friesland. Deze les richt zich op voedseleducatie en hoe groenten ontstaan.

Verder hebben we in het najaar van 2025 ook meegedaan aan de Kinderboekenweek met het thema 'Vol Avontuur!' Dit deden we op basis van het kinderboek 'Twitch en de vlucht van de ijsvogel'. In de Overtuin in Oranjewoud werd een groot opdrachtcircuit georganiseerd door onze vrijwilligster Margreet, met opdrachten over alle elementen: Volop Natuuravontuur!

In totaal zijn nu 64 scholen lid van NME de Natuurij. Dit is één meer dan vorig jaar, maar er zijn ook scholen gefuseerd, er zijn twee scholen gestopt met hun lidmaatschap en een van onze lidscholen bestaat niet meer. Zie hieronder een tabel met het aantal lidscholen per gemeente, vergeleken met het jaar ervoor.

	2025	2024	Niet-lid
Aantal lidscholen Heerenveen	24	24	3
Aantal lidscholen Smallerland	26	31	4
Aantal andere leden Smallerland	3	3	
Aantal lidscholen Opsterland:	11	8	6

In Heerenveen en Smallerland zijn ook twee grote kinderopvangorganisaties lid van NME de Natuurij. Vooral voor de schoolvakanties lenen zij activiteitenkisten die langs hun locaties rouleren.

Tuin met Stip

Een succesvol vergroeningsproject op de scholen in onze gemeenten was Tuin met Stip, tegels eruit en planten erin op de schoolpleinen, om zo de biodiversiteit en klimaatadaptatie op die pleinen te vergroten. Gemeente Smallerland en Gemeente Heerenveen boden ons speciaal voor dit project extra subsidie aan, waardoor we het gratis hebben kunnen aanbieden op de scholen in die gemeenten. Mede dankzij deze subsidies was het project een groot succes. In Heerenveen hebben 15 scholen meegedaan, in Smallerland 11 en in Opsterland 4. Deze scholen hebben in totaal 32 plantpakketten aangevraagd, wat betekent dat er 32 tuintjes van ca. 2 m² zijn aangelegd in onze gemeenten. Zie hiernaast alle getallen.

Tuin met Stip pakket	
Aantal lespakketten Heerenveen	36
Aantal plantpakketten Hveen	17
Aantal gastlessen Hveen	32
Aantal scholen Hveen	15
Aantal lespakketten Smallerland	13
Aantal plantpakketten Sma	14
Aantal gastlessen Sma	30
Aantal scholen Sma	11
Aantal lespakketten Opsterland	4
Aantal plantpakketten Opst	1
Aantal gastlessen Opst	1
Aantal scholen Opst	4

Leskisten, materialen en pakketten

In 2024 zijn er 75 leskisten en 55 keer losse materialen uitgeleend. We zijn dat jaar actief begonnen met promoten van individuele leskisten op Facebook, in nieuwsbrieven en bij leerkrachten die advies kwamen vragen. Dit heeft een groot zichtbaar resultaat opgeleverd, zoals je hieronder in het overzicht zult zien.

Ook kun je hieronder nog eens extra zien dat de subsidies voor de vergroeningspakketten een groot resultaat heeft opgeleverd: naast dat de uitleen van leskisten gestegen is, zijn namelijk ook de bestellingen voor het voorjaarspakket (Tuin met Stip in 2025) enorm gestegen, waardoor de totale uitgifte van kisten/pakketten met 101 gestegen is!

Ook zijn we in de winter van 2025/2026 verder gegaan met het vernieuwen van leskisten: Deze winter worden er 11 leskisten vernieuwd. Het totaal aantal uitleenbare leskisten over diverse natuur- en duurzaamheidsonderwerpen komt daarmee op 70.

Uitgifte aantallen	Heerenveen	Smallingerland	Opsterland	Niet lid	Totaal
Uitleen leskisten	37	40	19	13	109 keer uitleen
Leen materialen	19	34	22	22	97 keer uitleen
Tuin met Stip lespakket	36	13	4	n.v.t.	53 pakketten
Tuin met Stip vergroeningspakket	17	14	1	n.v.t.	32 pakketten
Totaal 2025	109	101	46	35	291
Totaal 2024	69	81	19	21	190
Totaal 2023	78	73	40	33	224

NME Buitenlessen 2025

Veldwerk heet voortaan “NME Buitenlessen”. Deze titel vertelt iets duidelijker aan leerkrachten waar ze zich voor opgeven. In 2025 zijn er opnieuw een heleboel NME Buitenlessen gegeven door begeleiders van NME de Natuurij en IVN Heerenveen. Ca. 4500 leerlingen hebben in 220 lessen geleerd over biodiversiteit (dieren & planten), natuurbeheer en water. Ook wordt er waar nodig in deze lessen aandacht besteed aan zwerfafval, waardoor de bewustwording van leerlingen omtrent dit thema groter wordt.

Lees hieronder hoeveel deelname er is geweest per gemeente per project:

Deelname aantal groepen kinderen	Heerenveen	Smallingerland	Opsterland
Wintersnoeiwerk	2	2	0
Buitenlessen lente	46	21	11
Biologiedagen	7	8	6
Buitenlessen herfst	56	42	19
Totaal NME Buitenlessen	111	73	36
Gastlessen	27	14	6
Totaal 2025	138	87	42
Totaal 2024	159	109	38
Totaal 2023	117	105	20

Biologiedagen

In 2025 waren de biologiedagen weer een succes. Net als in 2024 zijn er 21 biologiedagen georganiseerd voor groepen (7,8 in onze gemeenten. Dit project wordt samen met agrarische natuurvereniging Elan, Landschapsbeheer Friesland en (in Smallingerland) de Noardlike Fryske Wâlden georganiseerd.

In totaal hebben 504 leerlingen een dag op de boerderij of in een natuurgebied doorgebracht, waar ze hielpen met natuur- of houtwalonderhoud en biodiversiteitsonderzoek deden. 177 leerlingen in Heerenveen, 130 in Opsterland, en 197 in Smallingerland.

De leerlingen ontdekken dankzij drie leuke activiteiten de rijke biodiversiteit van de houtwal of een natuurgebied. Ze doen een biodiversiteitsonderzoek waarbij ze de biodiversiteit van het weiland en de houtwal vergelijken, snoeien met Landschapsbeheer Friesland in een Natuurbeheer onderdeel en verwerken het snoeimateriaal in een creatieve opdracht. Tijdens het natuurbeheer leren de leerlingen waarom het snoeien van de elzensingel belangrijk is of waarom de Amerikaanse Vogelkers als invasieve exoot bestreden wordt.

Moestuiniëren

Ook zijn we in 2025 doorgegaan met moestuinieren. Er zijn in totaal 15 pakketten besteld door scholen (10 in Heerenveen, 3 in Smallingerland, 2 in Opsterland). Hierbij zijn sporadisch een paar moestuinlessen aangevraagd. De prijs voor de mooiste moestuin, in de vorm van een kookles, is dit jaar naar zowel OBS Akkrum als de Hasperschool in Akkrum gegaan.

Verder waren er vier Smallingerlandse Kinderopvang locaties die een moestuintje hebben aangevraagd via NME de Natuurij.

NME Vrijwilligers

In 2025 hadden we naast de 2 parttime medewerkers op het NME 25 vrijwilligers! Dit was in 2024 nog maar 19. Een aantal vrijwilligers daarvan (11 in Heerenveen en 9 in Smallingerland en Opsterland) hebben zich enthousiast ingezet voor de NME Buitenlessen en gastlessen op scholen en buiten in parken, in natuurgebieden, in schoolmoestuinen of bij boerderijen. Ook onmisbaar was de inzet van 4 vaste vrijwilligers achter de schermen, bij de voorbereiding van lessen, het in orde maken van leskisten en andere hand- en spandiensten bij NME de Natuurij. Een aantal van de vrijwilligers die gastlessen en buitenlessen begeleiden komen dit regelmatig voorbereiden op NME de Natuurij. Hulde!

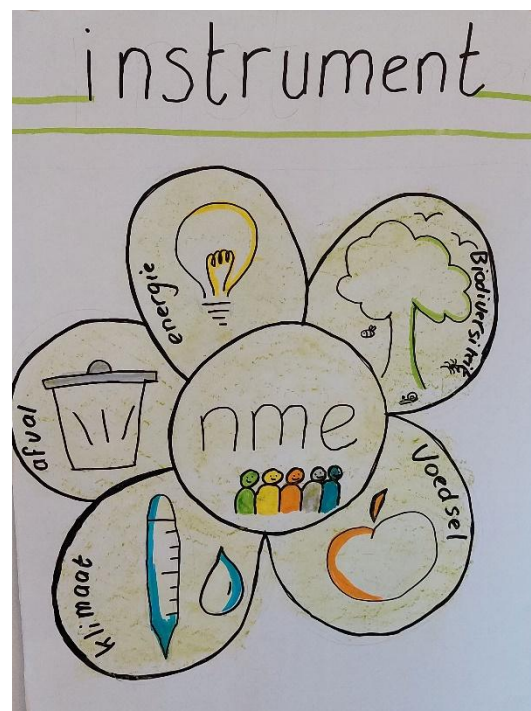
Natuurschuur

De uitvalsbasis voor natuureducatie in Heerenveen, de Natuurschuur, is 50x gebruikt in 2025. Vier organisaties waren in 2025 medehuurder naast NME de Natuurij als hoofdhuurder.

NME als beleidsinstrument

In 2025 zijn in de gemeente Opsterland alle scholen die nog geen lid waren van NME de Natuurij bezocht in juni bij het uitreiken van de Jaarkalender 2025-2026. Sommige scholen reageerden positief andere afwachtend. Wel heeft Cooprix zich sterk gemaakt voor duurzaamheidsonderwijs door het in hun beleid te zetten. Het is de bedoeling dat alle Cooprix scholen met NME in zee gaan. De VCSO scholen in Opsterland zijn allemaal al lid van NME de Natuurij. Gemeente Smallingerland geeft jaarlijks een vast bedrag zodat de basisscholen verzekerd zijn van goed aanbod van praktisch onderwijs in natuur en duurzaamheid. Ook bood de gemeente Smallingerland extra bijdrages voor circulariteit, biodiversiteit en klimaatadaptatie. De Biologiedagen krijgen van alle drie de gemeentes jaarlijks een extra bedrag toegekend.

In Heerenveen kijken we terug op 5 jaren van herstart en succesvolle uitbouw van de natuur- en duurzaamheidseducatie. En ook voor 2026 is er toekenning voor een budget met mogelijkheden.

In 2019 begonnen we in Heerenveen met 10 lidscholen, 26 activiteiten en 17 geleende leskisten & leenmaterialen. In 2025 zijn dat 24 scholen, (op 3 na allemaal), 138 activiteiten, 53 lespakketten, 56 leskisten & leenmaterialen. In Opsterland hopen we ook een dergelijke trend te verwachten.

Perspectieven

In 2025 en 2026 werkt NME de Natuurij naast de reguliere buitenlessen en leskisten uitleen prominent aan de thema's Schoolomgeving (2025) en Bord vol natuur (2026). Zo staat duurzaamheid steeds vanuit een andere invalshoek in de schijnwerpers bij de lessen op school, in de vorm van werken aan biodiversiteit, verminderen van zwerfafval en vermeerderen van klimaatadaptatie en gezondheid.